

31 JULI 2016 – ACHTTIENDE ZONDAG DOOR HET JAAR

COMMENTAAR BIJ DE ZONDAGSLEZINGEN C-JAAR

— Luc DEVISSCHER —

Vluchtiger dan vluchtig

Voor het boek Prediker wordt maar één enkele keer plaats geruimd in het leesrooster van de zondagen. We keren de reguliere volgorde van onze commentaar om.

EERSTE LEZING • Het gezegde „Ijdelheid der ijdelheden! Alles is ijdelheid!” is alom bekend. De gedachtecronkels in het boek Prediker worden aan elkaar geknoopt aan dat ene Hebreeuwse woord *hevel* of ‘ijdelheid’ dat vele vertalingen kent zoals ‘leegte’, ‘vluchtigheid’, ‘wasem’, ‘blaaskakerij’ en zelfs ‘volkomen absurd’.

Voor Prediker loopt de zoektocht naar zin en levensvervulling op niets uit. Alles is *lucht en leegte**. De mens krijgt uiteindelijk nergens greep op en stoot voortdurend op grenzen. De dood als laatste grens is voor Prediker het einde van alle dingen. Het gaat de mens daar op de wijze van de dieren (zie 3, 19). Daarom kan de mens maar beter zolang en zoveel mogelijk genieten. „Wees een klinkend glas” (Rilke). Kleine positieve ervaringen van zinvolheid midden een grote absurde wereld, dat is het enige waar de mens God dankbaar voor kan zijn. Wie het hele boek Prediker doorleest, ontdekt een beklijvend getuigenis van de menselijke nietigheid te midden de grootheid van de schepping.

Telkens een variant van „ook dat is ijdelheid” weerklinkt, bedoelt de schrijver te zeggen dat louter wereldse vervulling geen antwoord biedt. Dat geldt zowel op het materiële als het geestelijke vlak. Voor niemand is de gedachtenis eeuwig. Daarin is iedereen aan elkaar gelijk. Op het moment van de dood moeten we alles achterlaten aan degenen die er zullen zijn na ons. Wie weet wie dat zullen zijn?

EVANGELIE • Zo vergaat het ook de rijke man met de grote oogst in het voorbeeldverhaal van Lucas. Jezus vertelt het naar aanleiding van een erfeniskwestie die iemand Hem voorlegt. Over die aardse kwestie wil de Mensenzoon geen rechter of notaris zijn. Hij waarschuwt de man voor een ongebreidelde hebzucht. Zijn broer is er wel erger aan toe dan hij. Zijn rijkdom is nog *onbestendiger dan lucht* en zeker geen optimale levensverzekering. Zo zal blijken.

Het verhaal dan. De man die al rijk is, kent een grote oogst. Hij ondergaat de economische wetmatigheid van hebben en steeds meer krijgen, ook al heeft hij strikt genomen niet nog meer nodig. Meer nog, de rijke man beoogde niet eens dat zogenoemde Matteüseffect, anders had hij vast vooraf meer land gekocht. Bijkomende rijkdom wordt aan rijken als van nature in de schoot geworpen, zonder dat ze er nog veel voor hoeven te doen. Het is wel zaak de almaar grotere oogst te beschermen. Daar zijn grotere schuren voor nodig, daarin kan de rijkdom veilig opgeslagen worden. *Voze voosheid*, zo zal blijken.

Opmerkelijk is dat de man enkel bij zichzelf te rade gaat. Hij overlegt met niemand over wat hij zou kunnen doen met zijn grote oogst. Zelfs na zijn besluit om grotere schuren te bouwen, blijft hij inpraten op zijn eigen ‘ziel’: zielsgelukkig zal hij zijn, tot ver in zijn oude dag. Pluk de dag! Je hebt het verdiend! Tot God tegen hem zegt wat een stuk onverstand hij is: „Vanacht nog eist men je ziel van je terug” (vertaling Marc Vervenne). Wat zullen al zijn voorbereidselen dan nog waard zijn voor zijn eigen ‘zelf’? Voor wie is dan zijn opgehoopte rijkdom? Het venijn zit in de staart. Wat Jezus hekelt in het gedrag van de rijke man is dat hij zijn oogst enkel voor zichzelf wil houden. Hij pot op voor een oude dag die nooit zal komen. Hij is als de broer die de erfenis niet wil delen en dat zal hem zuur opbreken. Aardse schatten brengen in de hemel niets op. Je kunt ze niet eens meenemen. De rijke man heeft zijn eeuwige dag slecht verzekerd. Zielsarm en in een *wasem van nietigheid* zal hij voor God komen te staan.

Hoe je rijk wordt in God en zo een onuitputtelijke schat in de hemel verwerft, wordt hier niet gezegd. Dat komt echter nog, volgende zondag al. Vandaag volstaat het besef dat wie enkel voor zichzelf rekt voor God bedrogen uitkomt. Weg nu met die *allergrootste ijdelheid*.

LEZING UIT PAULUS • Zoek wat boven is. Zet uw zinnen op de hemel. Het is ook de raad die Paulus aan de Kolossenzen geeft. Christus is immers ons leven. Laat de aloude slangenhuid vol aardse kuiperijen achter en bekleed je met de nieuwe mens naar het hemelse beeld van wie ons geschapen heeft. In het nieuwe leven is iedereen gelijk. Alles en allen zijn in Christus.

*De uitdrukkingen in cursief in de commentaar zijn vertaalvarianten van „ijdelheid der ijdelheden”.

• De commentaren op de Schriftlezingen zijn op Twitter te volgen via @DevisscherLuc
• Reacties welkom via luc.devisscher@ccv.be

EERSTE LEZING

PREDIKER 1, 2; 2, 21-23

Ijdelheid der ijdelheden, zegt Prediker, ijdelheid der ijdelheden, en alles is ijdelheid!

Er zijn mensen die zich aftobben en inspanden met wijsheid en kennis van zaken, maar wat ze verdienen, moeten ze afgeven aan anderen die zich niet inspanden. Ook dat is ijdelheid en grote onbillijkheid. Wat heeft een mens tenslotte aan al zijn geploeter, en aan de zorgen waarmee hij zich op aarde kwelt? Alle dagen bereiden hem leed, en ergernis is zijn loon; zelfs ‘s nachts vindt hij geen rust; ook dat is ijdelheid.

TWEDE LEZING

BRIEF AAN DE KOLOSSENZEN 3, 1-5.9-11

Broeders en zusters,

Als gij met Christus ten leven zijt gewekt, zoekt wat boven is, daar waar Christus zetelt aan de rechterhand Gods. Zint op het hemelse, niet op het aardse. Gij zijt immers gestorven en uw leven is nu met Christus verborgen in God. Christus is uw leven, en wanneer Hij verschijnt, zult ook gij met Hem verschijnen in heerlijkheid.

Maakt dus radicaal een einde aan immorele praktijken: ontucht, onzedelijkheid, hartstocht, begeerlijkheid en de hebzucht die gelijk staat met afgoderij. En beliegt elkaar niet meer. Gij hebt de oude mens met zijn gedragingen afgelegd en u bekleed met de nieuwe mens, die op weg is naar het ware inzicht, terwijl hij zich vernieuwt naar het beeld van zijn Schepper. Dan is er geen sprake meer van Griek of jood, besnedene of onbesnedene, barbaar of Skyth, van slaaf of vrije mens. Daar is alleen Christus, alles in allen.

EVANGELIE

LUCAS 12, 13-21

In die tijd zei iemand uit het volk tegen Jezus: „Meester, zeg aan mijn broer dat hij de erfenis met mij deelt.”

Maar Jezus antwoordde hem: „Man, wie heeft Mij tot rechter of verdeler over u aangesteld?”

En Hij sprak tot hem: „Pas op en wacht u voor alle hebzucht! Want geen enkel bezit – al is dit nog zo overvloedig – kan uw leven veilig stellen.”

Hij vertelde hun de volgende gelijkenis:

„Het land van een rijk man had een grote oogst opgeleverd. Daarom overlegde deze bij zichzelf: ‘Wat moet ik doen? Ik heb geen ruimte om mijn oogst te bergen.’ En hij zei: ‘Dit ga ik doen: ik breek mijn schuren af en bouw grotere: daarin zal ik dan heel mijn rijkdom aan koren opbergen. Dan zal ik tot mijzelf zeggen: ‘Man, ge hebt een grote rijkdom liggen, voor lange jaren; rust nu uit, eet en drink en geniet ervan!’ Maar God sprak tot hem: ‘Dwaas! Nog deze nacht komt men uw leven van u opeisen; en al die voorzieningen die ge getroffen hebt, voor wie zijn die dan?’”

„Zo gaat het met iemand die schatten vergaart voor zichzelf, maar niet rijk is bij God.”

Schriftlezingen

© Katholieke Bijbelstichting
Breda, www.bijbel.net